

РЕДОВНО СЛУЖЕЊЕ ВОЈНОГ РОКА

Министарство одбране и Војска Србије, у складу с иницијативом председника Републике, већ раде свеобухватну анализу на основу које ће дати одговор на питање да ли је потребно поновно увођење обавезног служења војног рока, колико би нас то коштало и каква је друштвена корист од тога

Одлуком државног врха 2011. године да се суспендује обавеза служења војног рока с оружјем и да се уведе принцип добровољности Војска Србије је професионализована. Ипак, на тај начин драстично је смањен број обучених грађана наше земље и за поступање у ратном и у ванредном стању – елементарним непогодама, несрећама или актима тероризма. Недавна изјава председника Републике да се разматра поновно враћање обавезе редовног служења војног рока прилично је узбуркала јавност.

Стога је Медија центар „Одбрана“, током овогодишњег Сајма књига, на трибини „Редовно служење војног рока“ окупио релевантне саговорнике у потрази за одговором на питање колико смо далеко од одлуке да младиће не само добровољно, већ по сили закона, шаљемо у Војску.

Преиспитивање одлуке

– Република Србија опредељена је за војну неутралност и, у том смислу, потребно је да све оно што се односи на њену одбрану и безбедност буде засновано, у највећој мери, на сопственим ресурсима – сматра државни секретар Министарства одбране Александар Живковић, додајући да управо зато Министарство одбране и Војска Србије редовно анализирају резултате добровољног служења војног рока, али и прате изазове, ризике и претње, предлажући одговарајуће мере за унапређење капацитета одбране.

Баш зато, напомиње он, систем одбране, у складу с иницијативом председника Србије, већ ради свеобухватну анализу на основу које ће дати одговор на питање да

НЕ

ли је потребно поновно увођење обавезног служења војног рока, колико би нас то коштало и каква је друштвена корист од тога.

Начелник Управе за обавезе одбране пуковник Драган Котарлић истиче да су све земље у окружењу пре нас укинуле обавезно служење војног рока и наглашава да Србија није једина земља која разматра његово поновно увођење.

– Шведска је, на пример, пре четири године донела одлуку о стварању услова за поновно увођење обавезног служења војног рока. Чак и поједине државе у нашем окружењу преиспитују ту одлуку. Многе земље, попут Руске Федерације, Украјине, Белорусије, Турске, Грчке, Кипра, Норвешке, Финске, Данске, Швајцарске, Аустрије и Молдавије, никада нису ни укинуле редовно служење војног рока – објашњава пуковник Котарлић, додајући да се,

ЦЕНА ВОЈНЕ УТРАЊНОСТИ

Снимео Д. БАНДА

ипак, дужина служења војног рока разликује од земље до земље.

Коментаришући резултате анкете Истраживачког центара за одбрану и безбедност, у којем је учествовало 1.117 испитаника оба пола из 11 градова и општина у Србији, и према којима су за поновно увођење војног рока чак 77 одсто мушкараца и 74 одсто жена, некадашњи начелник Војне академије генерал-мајор у пензији Видосав Ковачевић сматра да су грађани рекли своје, те да се њихово мишљење, свакако, мора узети у обзир.

– Имамо читаве генерације младих које нису прошле никакву обуку и под хитно морамо створити услове да их припремимо за личну одбрану, одбрану породице и државе. Не можемо оставити стотине хиљада људи по страни, не укључујући их, ни на који начин, у одбрану земље – рекао је генерал Ковачевић, изражавајући задовољство што

је Министарство одбране препознало важност преиспитивања одлуке о суспензији обавезног служења војног рока.

У корак с временом

Пуковник Саво Иришкић, начелник Управе за људске ресурсе Генералштаба, истакао је да је увођењем принципа добровољног служења војног рока реализована идеја о потпуној професионализацији Војске Србије.

– Основни концепт био је да професионални, бројчано мањи, али опремљенији и оспособљенији кадар може извршити све три мисије наше војске. Од марта 2011. до септембра 2018. године имали смо око 25 упутних рокова, 14.500 пријављених, од којих је око 11.500 одслужило војску – наводи пуковник Иришкић и наглашава да је чак 77 одсто тих младих људи као основни мотив за служење вој-

Учесници шрибине „Редовно служење војног рока“

СНИМИО С. ХАЈСТЕР

ног рока навело могућност запослења у јединицама Војске Србије.

Према његовим речима, професионални вид обучавања омогућава војницима каријерни развој, јер најбољи међу њима имају могућност да постану старешине уколико успешно заврше Лидерски и Основни курс за подофицире.

– Чињеница је да је добровољно служење војног рока дало позитивне ефекте. Обука се у концепту није мењала – траје шест месеци, организована је у две фазе, три месеца индивидуалне, а три колективне обуке – каже пуковник Иришкић, напомињући да је добровољно служење војног рока омогућено и девојкама, што је показало да су заинтересоване да стану раме уз раме с колегама.

Државни секретар Живковић тврди да Војска Србије има исте инфраструктурне капацитете које је имала и пре суспензије обавезе редовног служења војног рока. Ти капацитети би, додаје, требало у одређеној мери да се дограде, као и да се обезбеде одређена материјално-техничка средства за реализацију обуке уколико би надлежни одлучили да се врати редовно служење војног рока.

– Колико би све то коштало, зависи од начина организације обуке. Ипак, питање је има ли цену способност грађана да одбране животе, здравље и имовину у свим условима опасности. Основни циљ враћања редовног служења војног рока јесте оспособљавање најширег дела становништва. Осим тога, имали смо искуства у протеклом периоду у току служењу војног рока да млади људи сем знања и вештина, стичу и драгоцену животна искуства – каже др-

НЕУТРАЛНА ШВАЈЦАРСКА

– Ни Швајцарска, као војно неутрална земља, никада није одустала од редовног служења војног рока. Реч је, иначе, о земљи која је последњи пут ратовала 1815. године. Иако је у последњих двадесетак година три пута расписивала референдум о укидању те обавезе, грађани су сва три пута гласали против – каже начелник Управе за обавезе одбране Драган Коталић, појашњавајући да после одслуженог војног рока Швајцарци све до 45. године живота имају војну обавезу и одређен број дана у току године проведу на војним вежбама и обучавању.

жавни секретар и објашњава да је основни смисао да држава има оспособљену и војску и комплетно друштво за одбрану од свих потенцијалних облика угрожавања.

– С обзиром на то да је реч о питању које је од важних интереса за државу и грађане, систем одбране ће припремити све релевантне податке како би државно руководство могло, на основу реалних параметара, да донесе коначну одлуку – закључује државни секретар Живковић и додаје да ће припадници Министарства одбране и Војске Србије извршити сваки постављени задатак.

Пуковник Котарлић подсетио је да је и одлуци о суспензији обавезног служења војног рока под оружјем претходила анализа и да је тадашње државно руководство 2004. године формирало Групу за реформу одбране Србија – НАТО.

– До 2010. године министар одбране формирао је и Радну групу за професионализацију Војске. Извршене су анализе, припреме и повећање нивоа попуњености професионалним војницима, а смањен је број војника на обавезном служењу војног рока. Влада је у децембру 2010. предложила Скупштини да обустави обавезно служење војног рока. Једина смо земља у окружењу која је, кад је донела такву одлуку, ипак задржала обавезу увођења у војну евиденцију свих пунолетних грађана, као и обавезу служења у резервном саставу. Зато је код нас резервни састав боље организован него у свим суседним земљама. Реч је, додуше, о чланицама НАТО-

ОБУКА НЕОБУЧЕНИХ

Младићи у Србији који нису одслужили војни рок ипак нису аболирани од увођења у војну евиденцију када напуне 18 година, као ни превођења у резервни састав после 30. године живота.

– Прве групе лица која имају 30 и више година, а који су преведени без дана обуке у резервни састав, 22. октобра ове године су у центрима за обуку у Сомбору, Ваљевоу и Лесковцу започели двонедељно оспособљавање за извршавање обавеза у резервном саставу. Такву праксу ћемо наставити и у наредном периоду. Они који ове године заврше такву обуку, следеће ће имати тронедељно стручно-специјалистичко обучавање. Реч је о интензивнијој обуци како би се за што краће време оспособили за основне војничке дужности – наводи пуковник Котарлић и појашњава да ће на тај начин бити спремни за извршавање свих обавеза у резервном саставу.

а. Ми смо војно неутрална земља и ослањамо се на сопствене војне капацитете – истиче начелник Управе за обавезе одбране и подсећа да је требало готово седам година да се донесе одлука о обустави обавезног служења војног рока, те се не може на пречац одлучити ни о њеној суспензији, односно поновном увођењу обавезе служења војног рока.

Стратешко промишљање

У овом тренутку, наглашава пуковник Котарлић, Министарство одбране прикупља све податке, анализира могуће варијанте служења војног рока, како би конкретне податке презентовало државном руководству.

– Обавезно служење војног рока јесте најбољи начин за оспособљавање младих за одбрану земље и поступање у ванредним ситуацијама. Свакако је и начин да се негује патриотски дух и традиција нашег народа. Осим тога, служење војног рока је и својеврсна школа живота и иницијација у свет одраслих, зрелих људи – сматра пуковник Драган Котарлић.

Да и добровољно служење војног рока има предности тврди пуковник Иришкић, истичући да су „добровољци“ више мотивисани од редовних војника.

– Знатно су истрајнији и посвећенији приликом обучавања. Током војничког оспособљавања јасно се види да су спремни за већа психофизичка напрезања. Многи међу њима виде себе у строју професионалаца – каже пуковник Иришкић и сматра да код обавезног служења војног рока мотивација, ипак, варира.

Током српске историје, подсећа генерал Ковачевић, више пута доказано је да наш народ воли слободу и да је за њу спреман да се жртвује.

– Слободна смо земља, једна од ретких која је војно неутрална, а то много кошта – тврди некадашњи начелник Војне академије, додајући да поновно враћање обавезног служења војног рока није политичко питање, већ државно, те да истраживања сведоче да „Србин, ипак, радо иде у војнике“.

Генерал у пензији Спасоје Мучибабић указује на чињеницу да је савремено ратовање вишедимензионално и подразумева не само оружане, већ и неоружане акције. Таквом сукобу можемо се једино супротставити мултидисциплинарном одбраном.

– И такве промене морамо уважавати када одлучујемо о редовном служењу војног рока. Свакако је корисно, сматрам и ургентно, оспособити младе за одбрану земље. Ваља увек имати на уму да је необучен човек највећа жртва рата, а ми се не спремамо да штитимо туђе интересе, него сопствену земљу – каже генерал Мучибабић и наглашава да је редовно служење војног рока питање на коме треба брзо радити и што пре донети одговарајућу одлуку.

Некадашњи помоћник министра за људске ресурсе у Министарству одбране Бојан Димитријевић сматра да је одлука о суспензији редовног служења војног рока била погрешна, те да је Србију довела у лошију безбедносну позицију.

– Као неко ко је био у администрацији која је укинула војни рок, иако у том тренутку нисам био на дужности, осећам велики степен личне одговорности. Противио сам се таквој одлуци и уверен сам да је стратешки погрешна. Те 2003. године пројектовали смо да наша земља већ 2010. го-

КОМБИНОВАНИ МОДЕЛ

Пуковник Котарлић подсетио је да је Шведска последњих 15 година имала професионалну војску и да је пре четири године донела одлуку о стварању услова за поновно враћање обавезног служења војног рока, задржавши и професионалце у строју.

– Шведска има регрутне контингенте веће од Србије, али не шаље све регруте на обуку, већ само најспремније. То је такозвани комбинован модел, који подразумева одабир најмотивисанијих да служе војни рок. Од 60.000 младих у војску упуте тек око четири до пет хиљада – каже пуковник Котарлић.

дине буде у НАТО-у, те да део својих одбрамбених потенцијала „веже“ за тај савез. Стога смо с Генералштабом планирали постепено укидање војног рока. Када је 2008. године такозвано Косово прогласило независност, ми смо прекинули „пут“ у Алијансу. Промениле су се, дакле, политичке околности, али је војни рок ипак суспендован, без обзира на ставове струке – каже Димитријевић и додаје да су људи са којима је тада радио такву одлуку донели, заправо, ношени жељама за политичким поенима. Данас се залаже за постепено враћање војног рока, бржом динамиком, јер се Србија мора оспособити за одбрану, а грађани треба да буду спремни да „стану у строј“ уколико то затреба. ■

Мирјана КРСТОВИЋ